

בר' לה, יג:

כפי שהשכל מחייב שכל הנחת פעל, אם היתה הסבתו כלפי ה' בלתי אפשרית, הרי הוא מוסב כלפי בני אדם וכמנהג שימוש הלשון, שכך מצאנו האבות אומרים דבר שהוא מוסב מן הפועל אל הנפעל... וכן הדבור עלו "ויעל מעליו" (בר' לה, יג) "וירדה" (בר' יא, ה) מוסב אל הנברא ולא אל הבורא.

(תהי עמי מה שוי 7-26)

בר' לה, טז:

והגאון רבינו סעדיה פירשו גם כן הכ"ף כ"ף הדמיון אבל פירש אותו במיל לפי הענין בלא חבר...

(רד"ק, שרשים, עמ' 48 טור צו שוי 8-7, וכן דונש, עמ' 93,80,24; שפ"י עמ' פד; מדה"ת בראשית מח ז)

בר' לה, יח:

"ואביו קרא לו בנימין"... (בר' לה, יח) אבל ר' סעדיה פירש: בן זעף, כמו: "תהי ידך על איש ימינך" (תהי פ, יח), מזועף לך.

(פרשני צרפת, עמ' רצו סעי' 6)

אוצר החכמה

בר' לו, כד:

ויאמר הגאון שהם פרדים ופי' "מצא" הרכיב (ראב"ע). "ימים" הם הפרדים שנולדו מהרבעת חמור על סוסה.

(וכן אוצה"ג, פסחים, עמ' 148 שוי 13-14)

בר' לו, לט:

"מי זהב" — והגאון אמר צורף זהב.

(ראב"ע)

בר' לז, ב:

אבל מה שאמר רבינו סעדיה ראש המתיבתא זק"ל בספר הציצים בפרשת "וישב יעקב", ויש אומרים "ואלה תולדות יעקב יוסף", ייחדו לפי שהיה [אצלו] שקול כנגד כל בניו, כמו שנא' שם: "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה" (עוב' א, יח) ואמר שם: "גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה" (תהי עז, טז). ועשו להם דמיון בעשרים ושלושה דברים שאין כאן המקום לבארם.

(גרדומי פנינים, סעי' יד, עמ' 334-335)

נט

מפירושי רב סעדיה

בר' לז, ד:

הדבר כן כמתואר במש' (י, יח), מפני שהשונא המחניף הוא יותר קשה מן הגלוי הידוע, וכבר ידעת כי השבטים, אף על פי שגונו על שנאת יוסף, הרי נתברר מצבם, שהדבר היה גלוי לו, כאמרו: "ולא יכלו דברו לשלום", טוב ממצב אבשלום שהסתיר מאמנון את שנאתו לו, כאמרו: "ולא דבר אבשלום עם אמנון למרע ועד טוב".

(מש' פט שו' 10-17)

אוצר החכמה

בר' לז, ז:

"אלם צדק" (תה' נח, ב) ו-"אלם רחקים" (תה' נו, א) קבוצה. כמו: "והנה אנחנו מאלמים", שהיא איגוד וקיבוץ.

(תה' קמו שו' 1-2)

בר' לז, כה:

"וצרי" – והגאון פי' אותו, כי הוא הנעשה משבעים וחמישה עיקרים.

(ראב"ע)

אמר הגאון שהוא הפרי, כן בלשון ישמעאל בתוספת בי"ת "בלוט" בערכית [=פרי האלון].

בר' לח, כט:

והגאון אמר כי "מה פרצת" כמשמעו, רק "עליך פרץ" מגזרת ויפרץ לרב (ל, ל).

(ראב"ע)

בר' לט, כג:

"ראה את כל מאומה"... בחסרון הסמוך שיעורו כמו שאמר ר' סעדיה ז"ל "שיא מנכרא" [כלומר: דבר שלילי].

(ראב"ם, שם, עמ' קט)

בר' מ, יד:

כפי שידעת מעניין יוסף, כאשר הוסיף בדבריו: "כי אם זכרתי" (בר' מ, יד) נתאחר שנתיים אחר זה. וכבר ידעת על משה ואהרן, כאשר הוסיפו בדבריהם ואמרו: "שמעו נא המורים" (במ' כ, י) לא נכנסו לארץ, לא מפני שלא היו העם מורים, לפי שכבר אמר ה' את זאת לפני כן: "לאות לבני מרי" (במ' יז, כה), אלא מפני שגרמו לעם לדמות שירוחמו שעה שהם "מורים".

(מש', עמ' צ שו' 1-8)

בר' מ, טז:

"סלי חרי" — ורבינו סעדיה פי' סלים של פת לבן ונקי.

(מחברת הערוך, דף כ, וכן רמב"ן, וראב"ע)

לחיות

בר' מא, ב:

ופירשתי "הן בעוון" (תה' נא, ז) כאילו, כמו "הן פראים במדבר" (איוב כד, ה), שהוא כאילו פראים, וכמו "והנה מן היאור" (בר' מא, ב), "והנה אנחנו מאלמים" (בר' לז, ג) שפירוש כל אלו כאילו.

(תה' קלח שו' 1 מלמטה — קלט שו' 3; וכן איוב קלד שו' 3-5)

בר' מא, ח:

לחיות

וגזרתי "נפעמתי" (תה' עז, ה) מן: "ותפעם רוחו", ולכן עשיתיו "התרגשות".

(תה' קפב שו' 1 מלמטה — קפג שו' 1)

בר' מא, מג:

"אברך" — כמו שאמר רב סעדיה עליו השלום: "ונודי בין ידיה אלטריק" [=וקראו לפניו: פנו דרך!], כי כך יקראו את הגדולים.

(מדה"ח, שם)

בר' מב, יח:

לחיות

ר' לעיל בר' לד, כב.

לחיות

בר' מב, כא:

מש' קמ שו' 3-10; ר' פירושו לבר' מב, כח.

בר' מב, כח:

אמר את זה (מש' יט, ג) לעצור בני אדם מלהטיל מה שיארע להם ביגיעתם בעולם הזה על ה', כמו שעשו השבטים באמרם: "מה זאת עשה אלהים לנו" (בר' מב, כח), והיה זה ממה שעשו בידיהם, אלא נאמר על כל מאורע כמו שאמרו בעת שהודו על כך: "אבל אשמים אנחנו על אחינו" (בר' מב, כא), לפי שאינו עושה בנו כי אם הטוב לנו.

(מש' עמ' קמ שו' 3-10)

בר' מג, יא:

והגאון ר' סעדיה פירש "צרי" — תריאק [=סם שכנגד לייזן] (רד"ק תורה, שם).

[סא]